Bank sektorundakı vəziyyətin KOS-lara təsiri və gözləntilər

Samir ƏLİYEV
İqtisadi Təşəbbüslərə Yardım İctimai Birliyi

Makroiqtisadi göstəricilərdə baş verən əsas dəyişikliklər

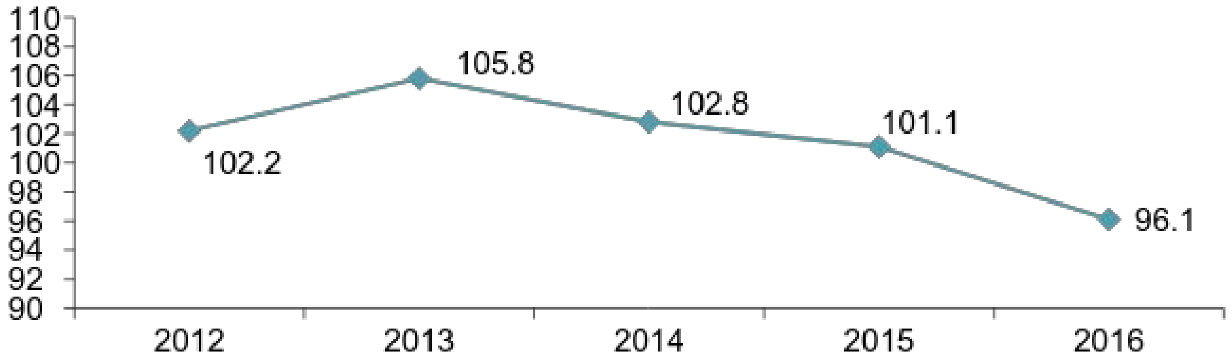

2012-2016-cı illərdə ÜDM-nin dinamikası, *əvvəlki ilə nisbətən %-lə*

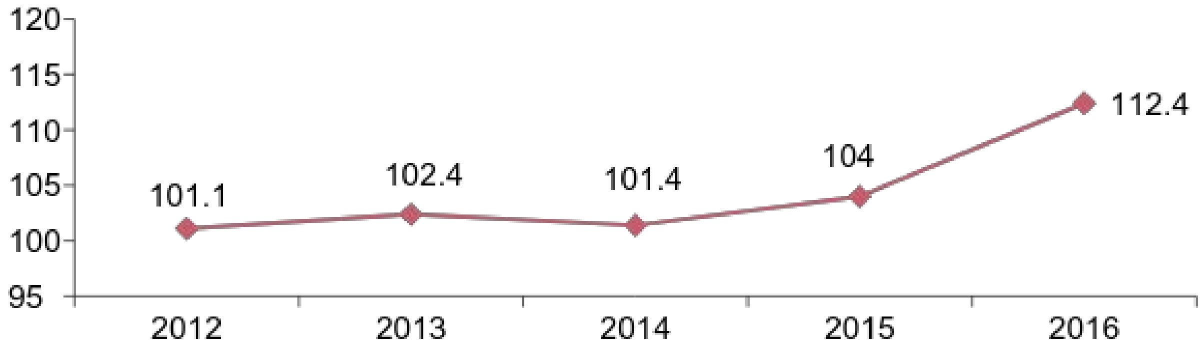

2012-2016-cı illərdə inflyasiyanın dinamikası, *əvvəlki ilə nisbətən %-lə*

Makroiqtisadi göstəricilərdə baş verən əsas dəyişikliklər

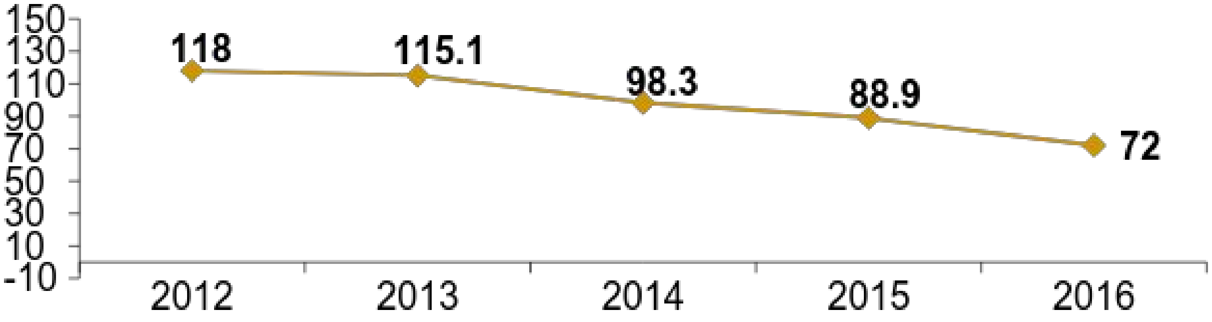

2012-2016-cı illərdə inflyasiyanın dinamikası, *əvvəlki ilə nisbətən %-lə*

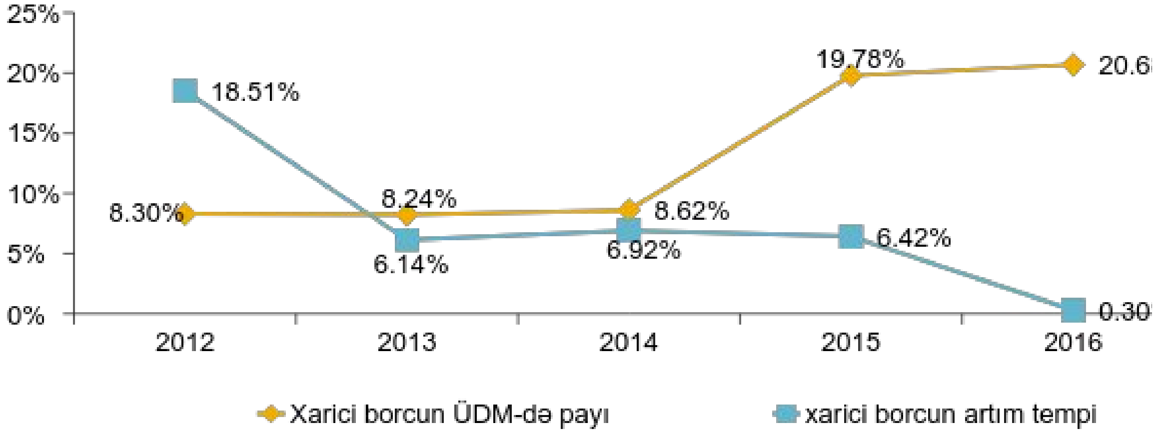

Tədiyyə balansının əsas göstəriciləri, *2012-2016-cı illərdə, mln. ABŞ dolları*

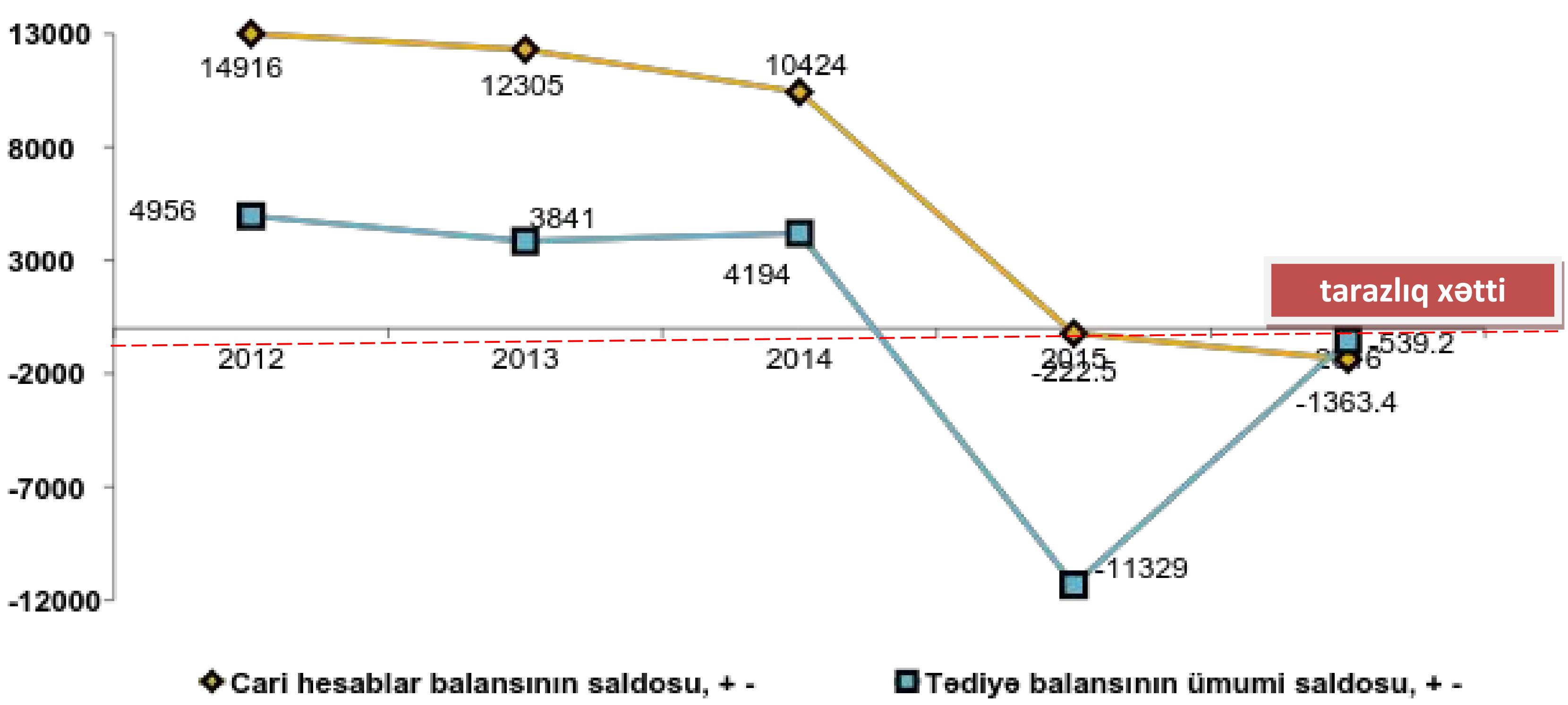

Makroiqtisadi göstəricilərdə baş verən əsas dəyişikliklər

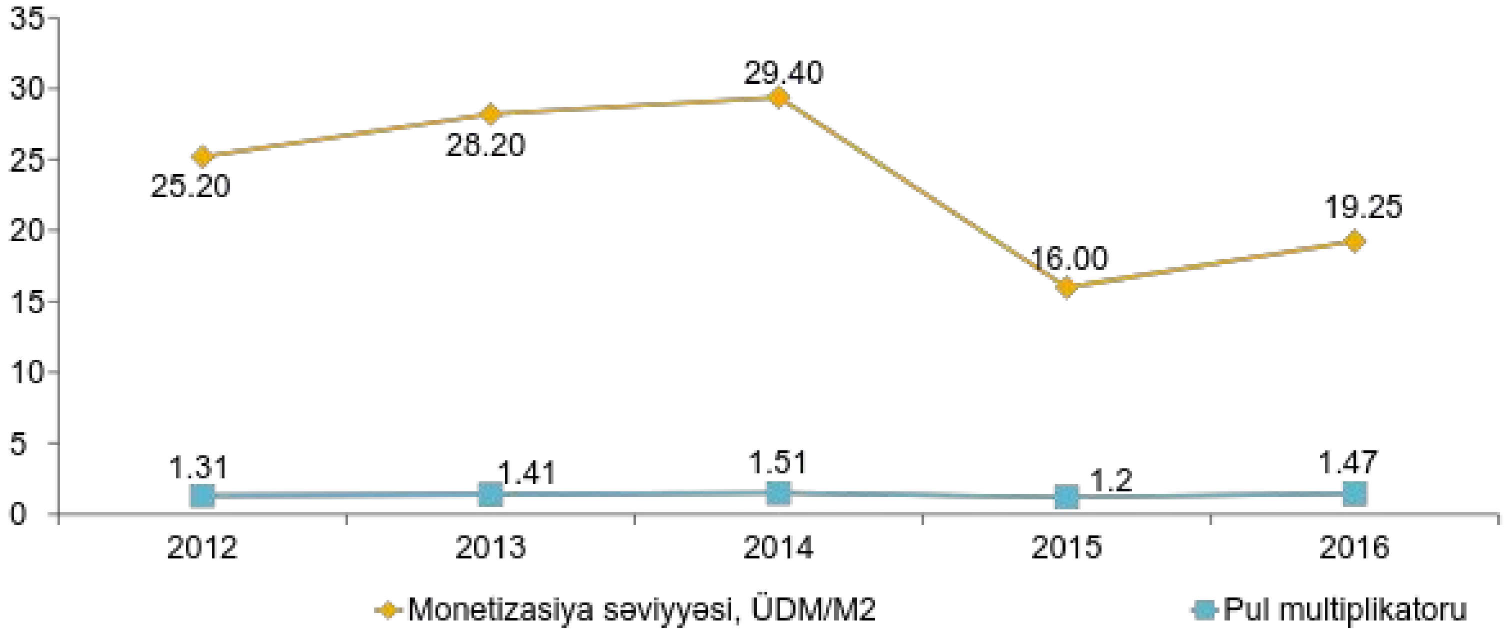

2012-2016-cı ilərdə manatla geniş pul kütləsinin ÜDM-də payı (*%-lə*) və pul multiplikatorunun səviyyəsi

BANK SEKTORUNDA NƏ BAŞ VERIB?

Makroqiqtisadi proseslərin bank sektoruna təsirləri

Bank sektoru üzrə məcmu aktivlərin həcmi azalıb

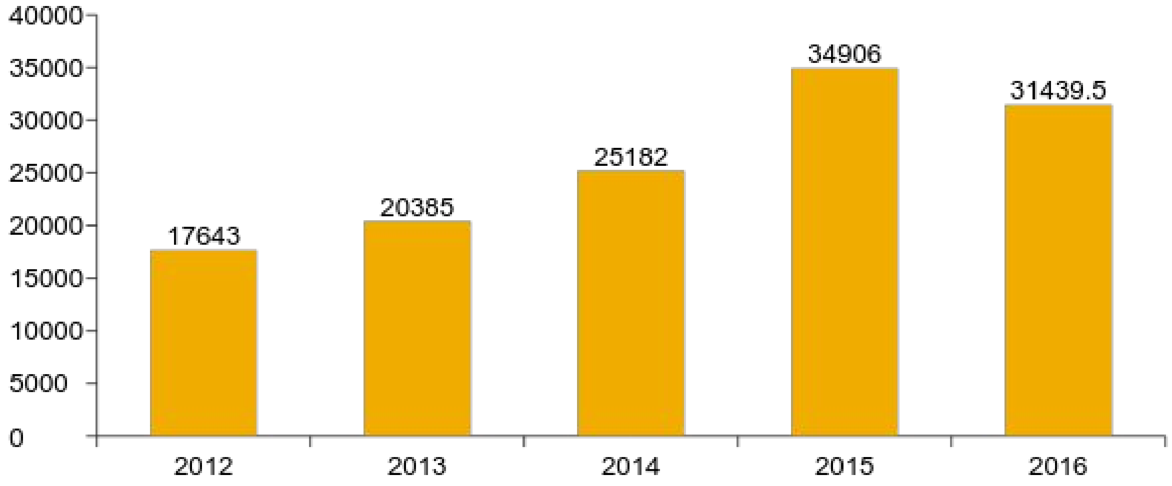

Bank sektorunun aktivlərinin strukturunda kreditlərin payı azalıb

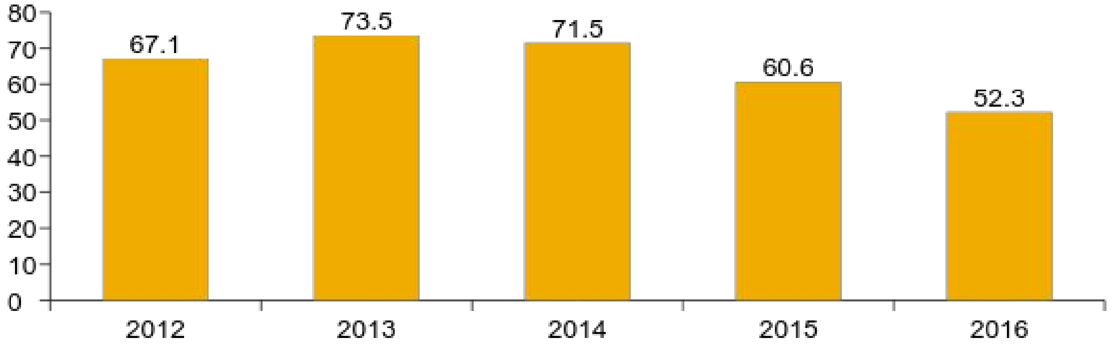

Makroqiqtisadi proseslərin bank sektoruna təsirləri

Depozitlərin bankların məcmu resurslarda payı xeyli artıb

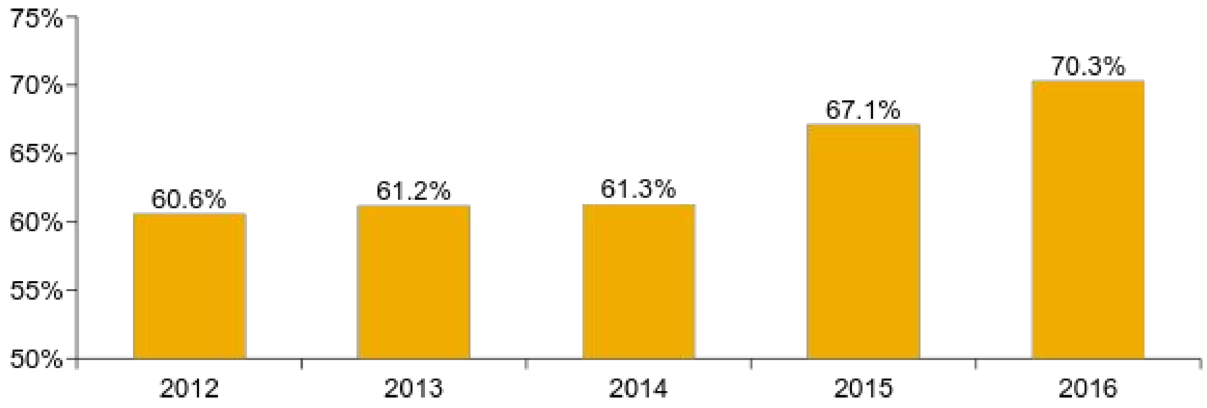

Bank sektorunda təmərküzləşmə daha da dərinləşib

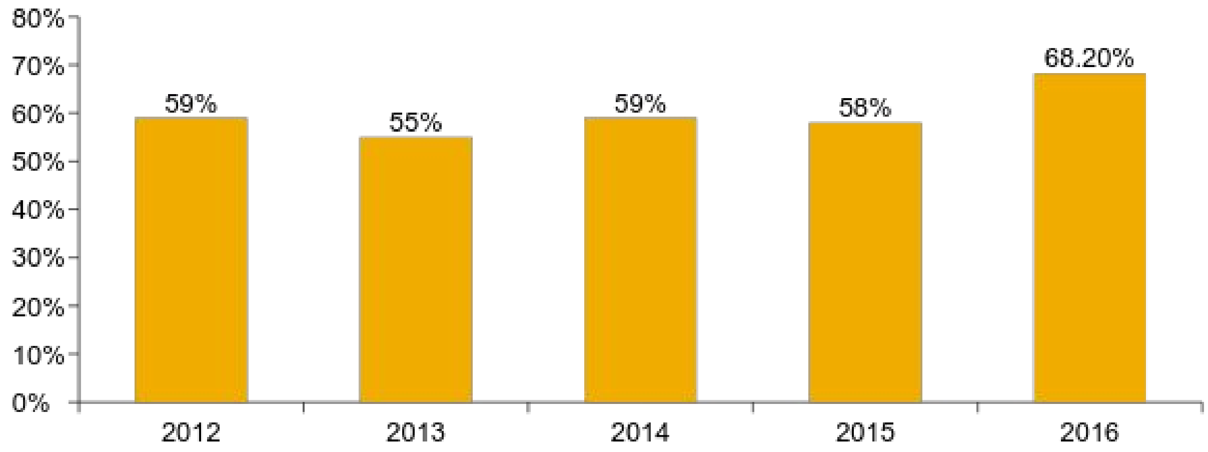

Hökumətin bank sektoruna dəstək mexanizmləri

1. Banklara dair prudensial tələblərinin yumşaldılması yolu ilə onlara əlavə likvidliyin verilməsi
2. Zəif və problemli bankların bağlanması yolu ilə bank sektorunun sağlamlaşdırılması
3. Sistem əhəmiyyətli banklarlara fərdi dəstəyin verilməsi
4. Əhalinin bank sektoruna inamının artırılması tədbirləri
5. Bank sektoruna bir sıra güzəştlərin verilməsi
6. Kredit qoyuluşuna dair tələblərin sərtləşdirilməsi

Bankların məcburi ehtiyatlarının həcmi, milyon manatla

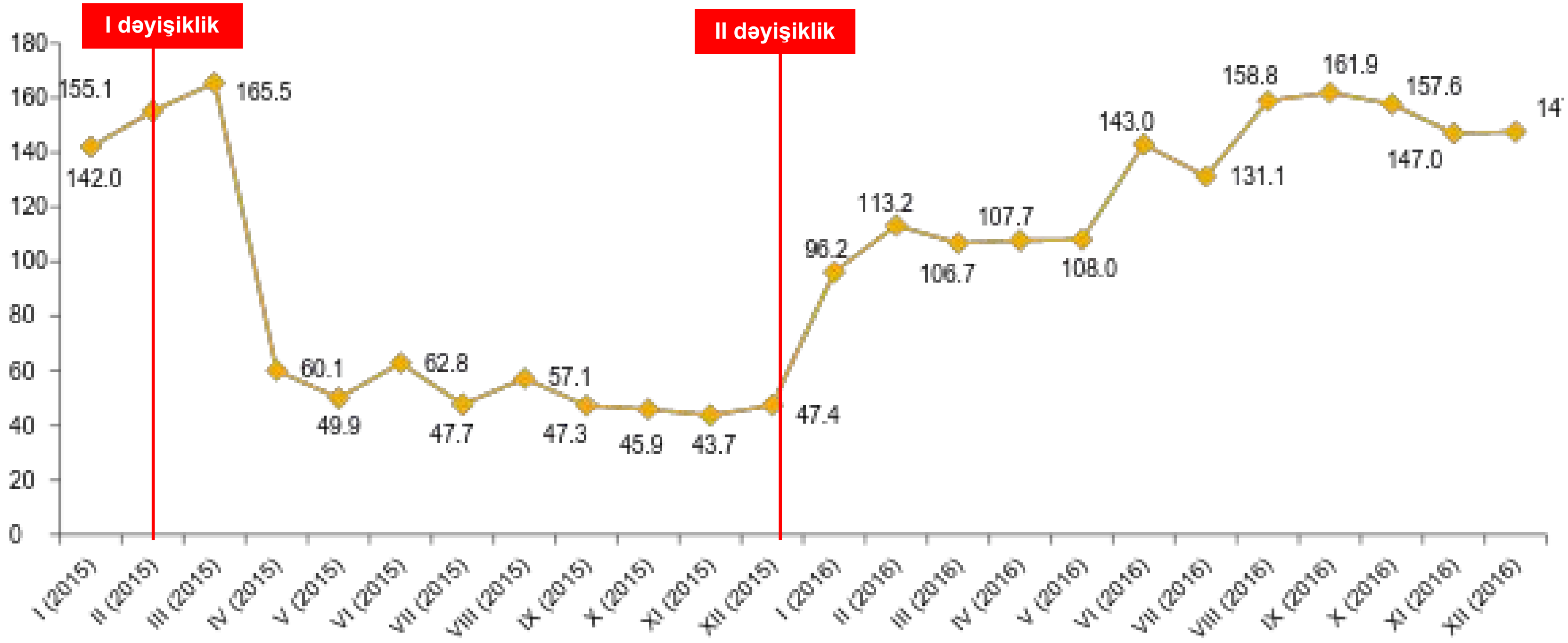

Əmanət qoyuluşunun həcminin dinamikası, milyon manatla

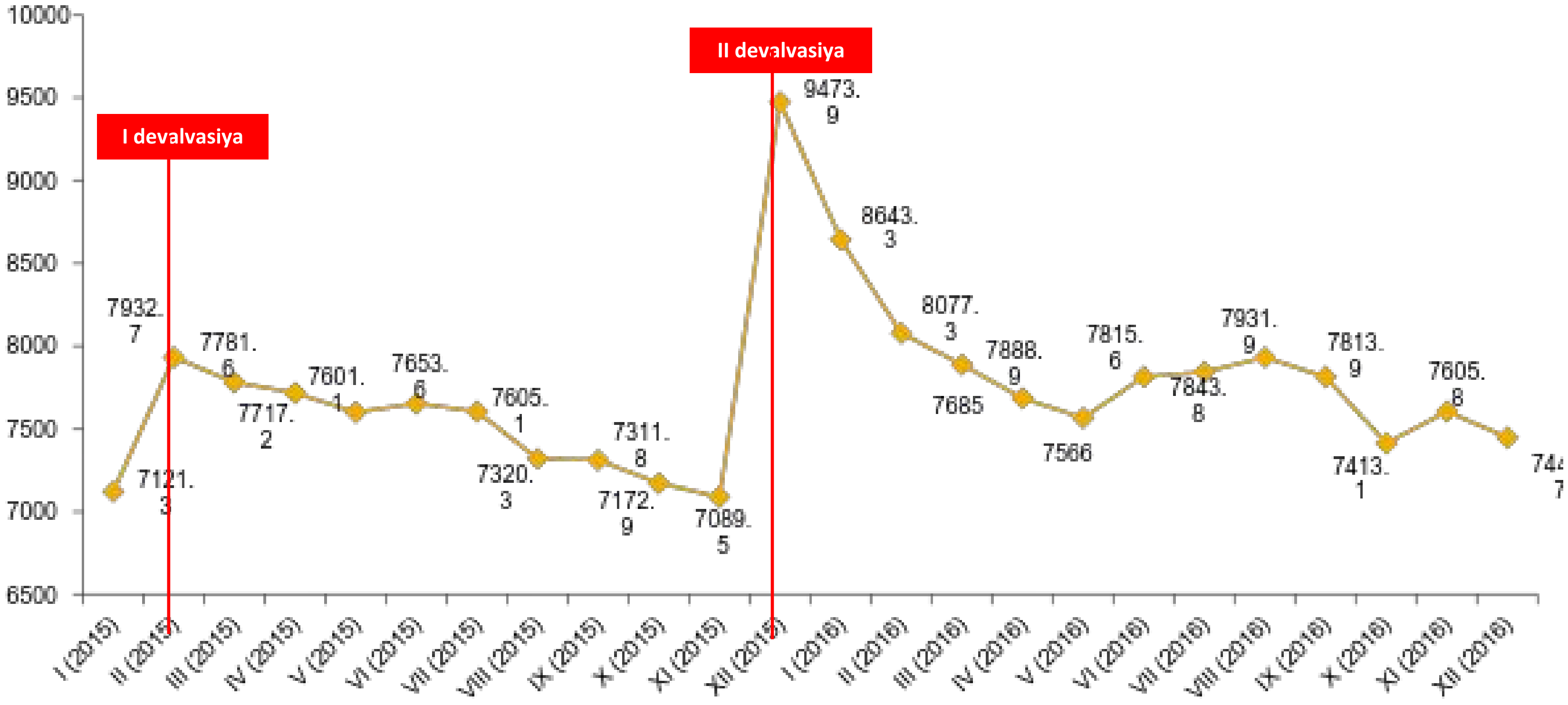

Bank sektorunda baş verən proseslərin KOS-ların fəaliyyətinə təsiri

Şərq Tərəfdaşlığı ölkələrində KOS-ların maliyyə çıxış imkanları

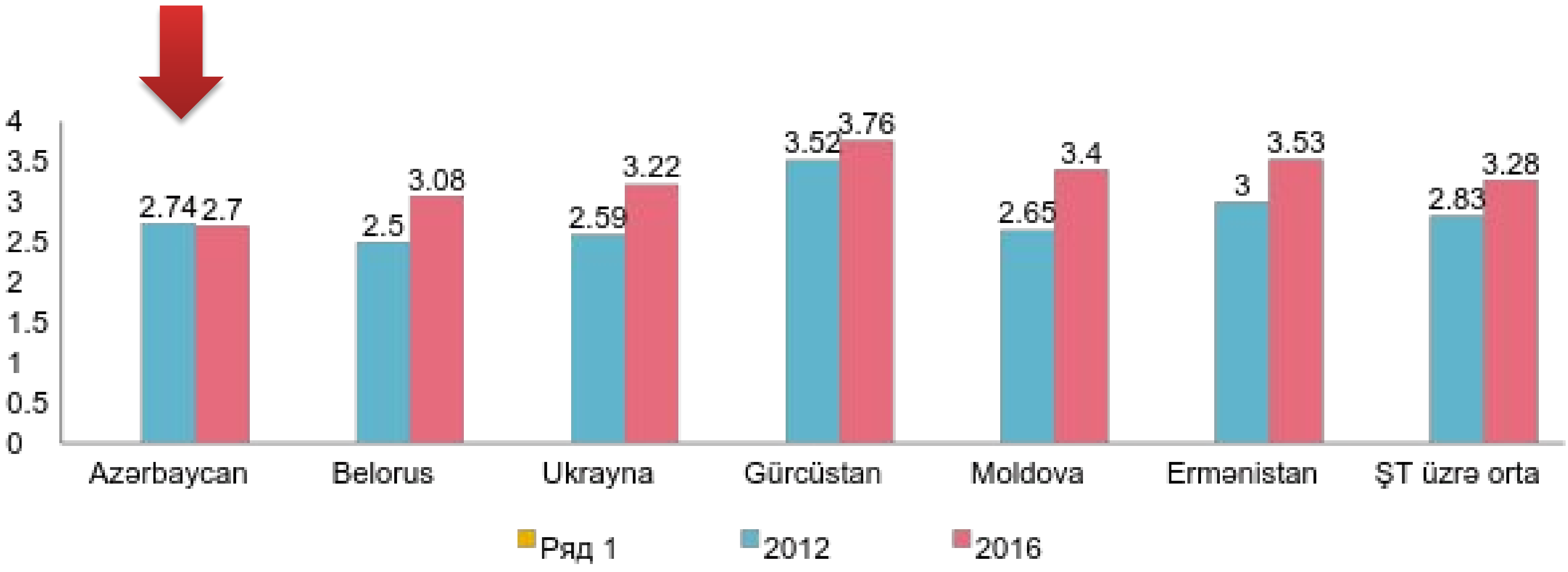

Mənbə: SME Policy Index. Eastern Partner Countries 2012 - 2016

Bank sektorunda baş verən proseslərin KOS-ların fəaliyyətinə təsiri

Sahibkarlıq subyektlərinin kreditə əlçatanlılığının azalması

1

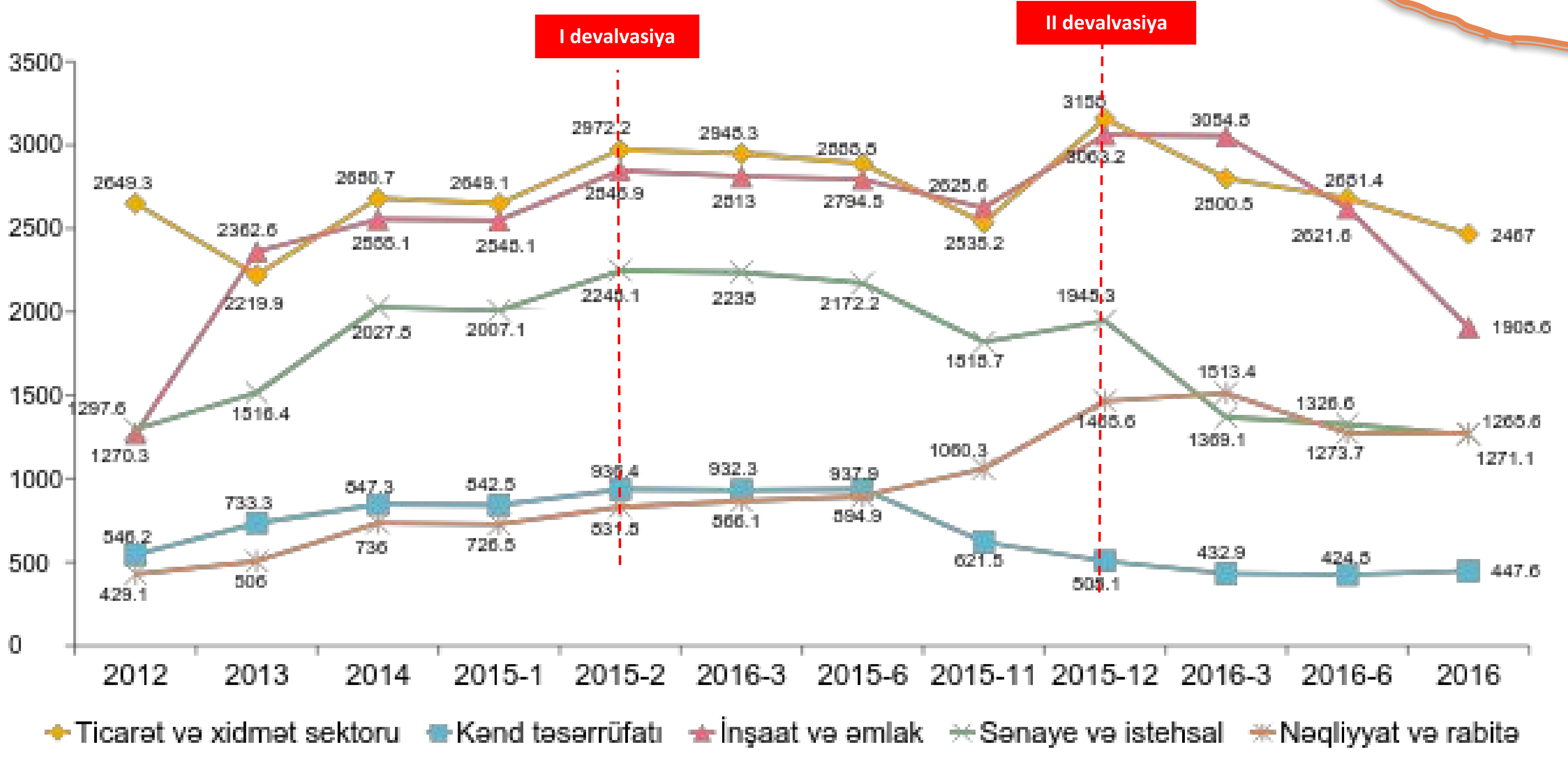

Bank sektorunda baş verən proseslərin KOS-ların fəaliyyətinə təsiri

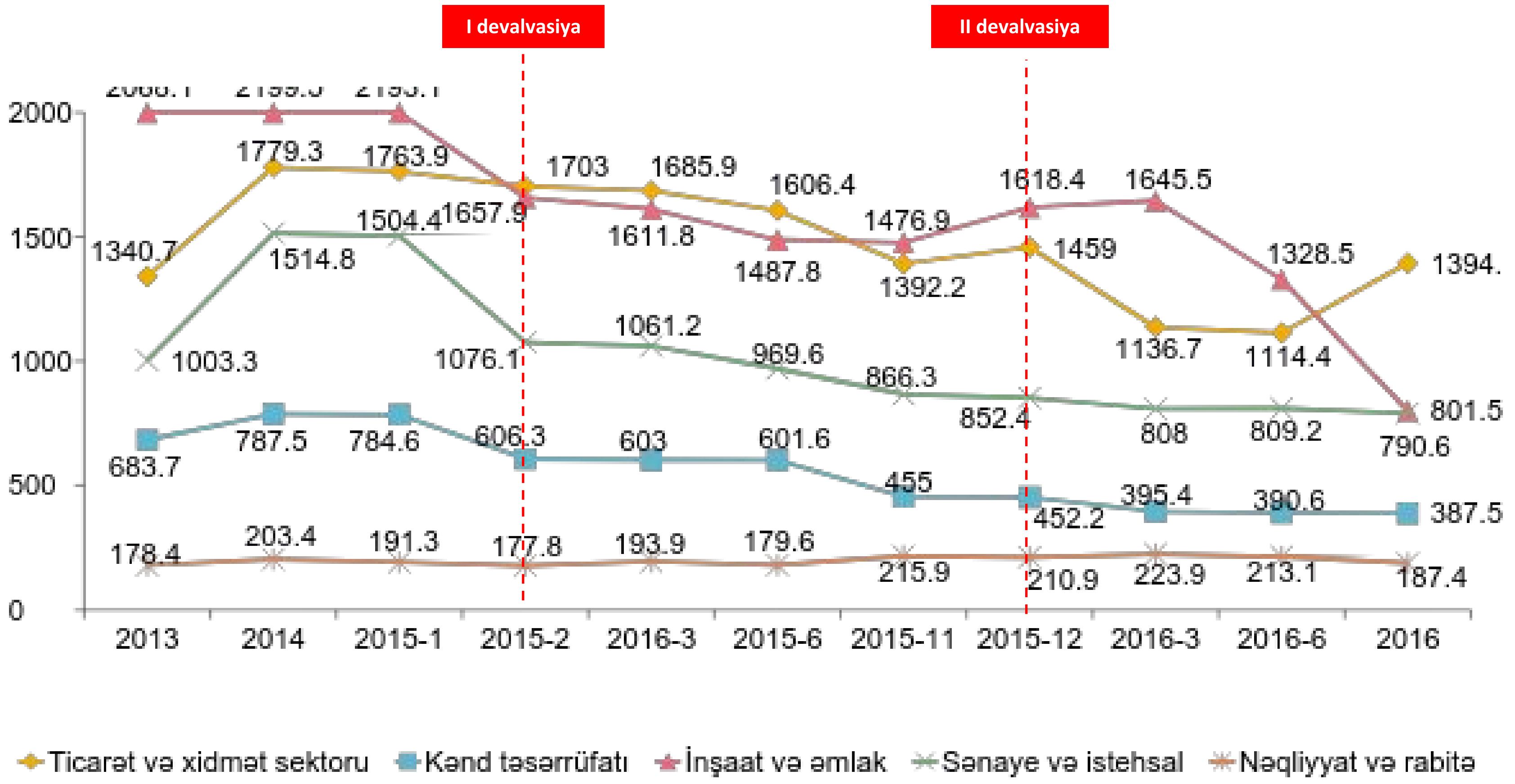

Milli valyutada kredit qoyuluşlarının sahələr üzrə dinamikası, milyon AZN (2013-2016)

Bank sektorunda baş verən proseslərin KOS-ların fəaliyyətinə təsiri

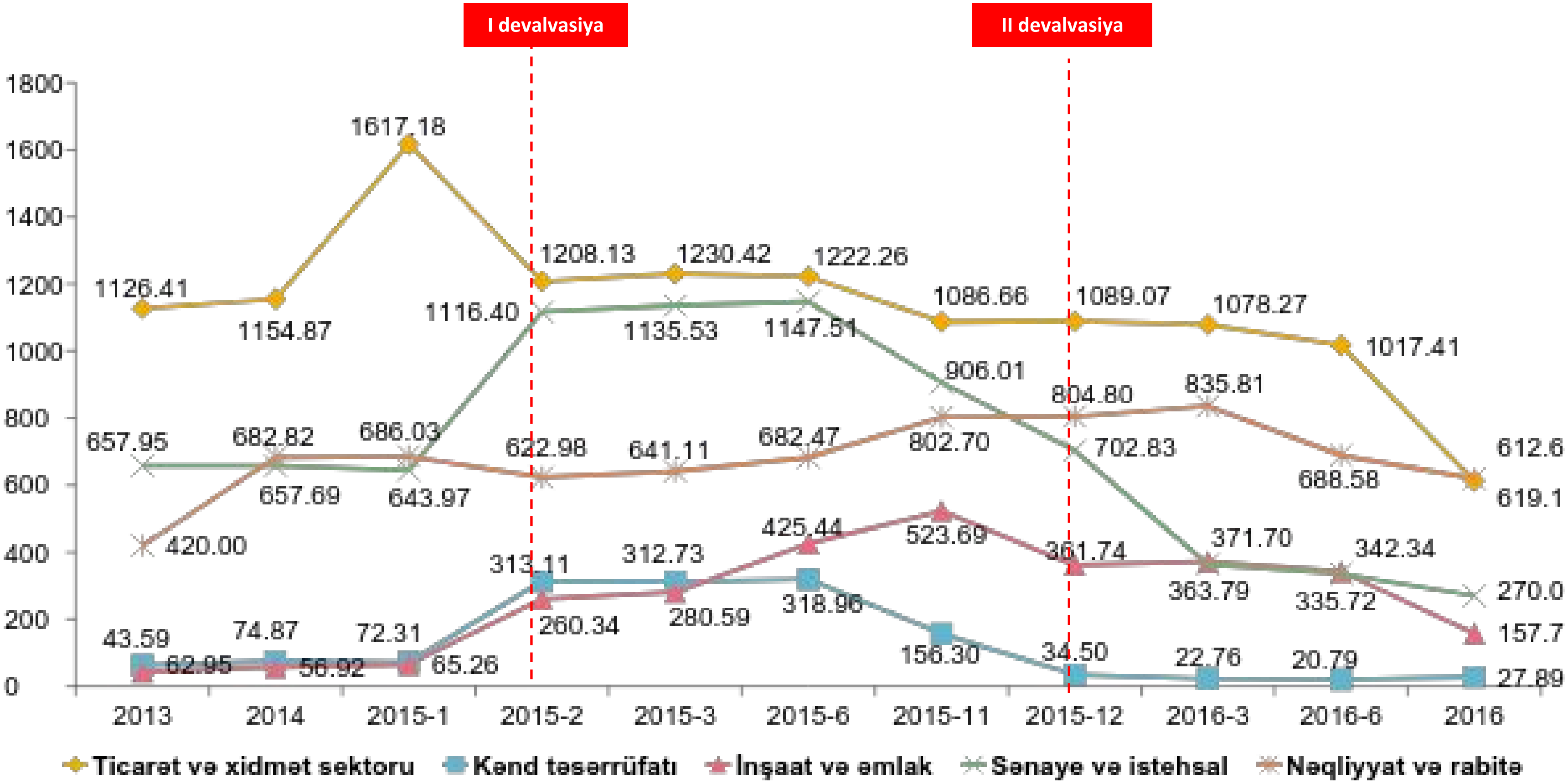

Xarici valyutada kredit qoyuluşlarının sahələr üzrə dinamikası, milyon USD (2013-2016)

Bank sektorunda baş verən proseslərin KOS-ların fəaliyyətinə təsiri

Kreditlərin dollarlaşması səbəbindən sahibkarların milli valyutada kredit almasının çətinləşməsi.

2

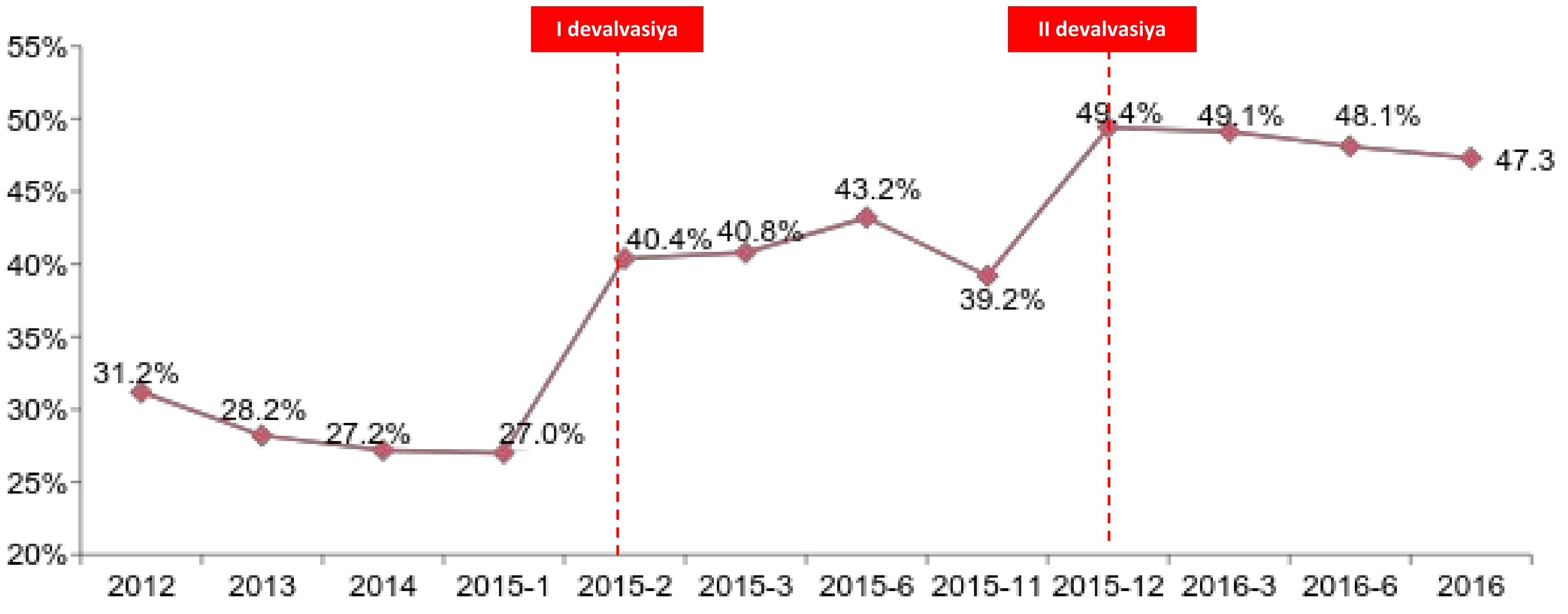

Kredit qoyuluşunda xarici valyutaların payının dəyişməsi (2012-2016)

Bank sektorunda baş verən proseslərin KOS-ların fəaliyyətinə təsiri

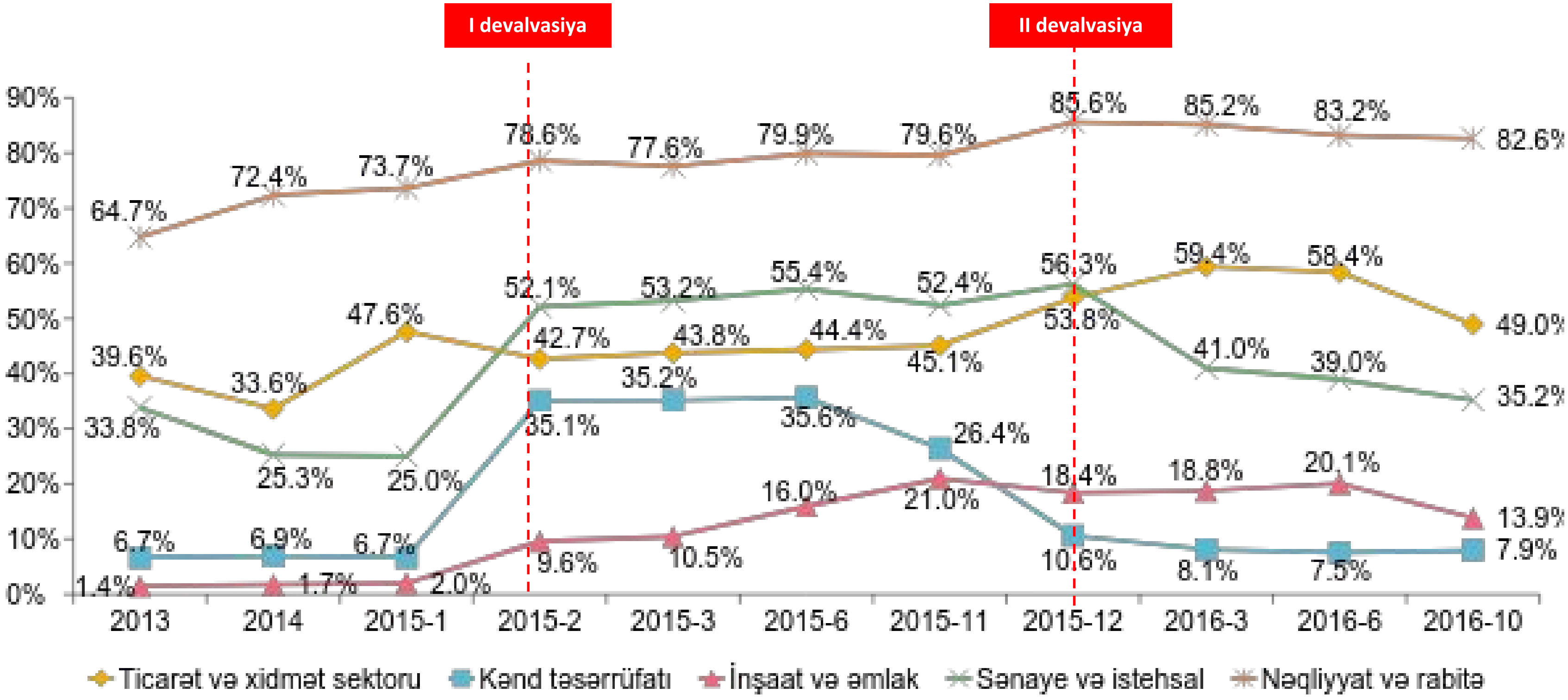

Ayrı-ayrı sektorlar üzrə kredit qoyuluşunda xarici valyutaların payının dəyişməsi dinamikası, faizlə (2013-2016)

Bank sektorunda baş verən proseslərin KOS-ların fəaliyyətinə təsiri

Ödəniş yükünün artması nəticəsində kreditlərin qaytarılmasının çətinləşməsi

3

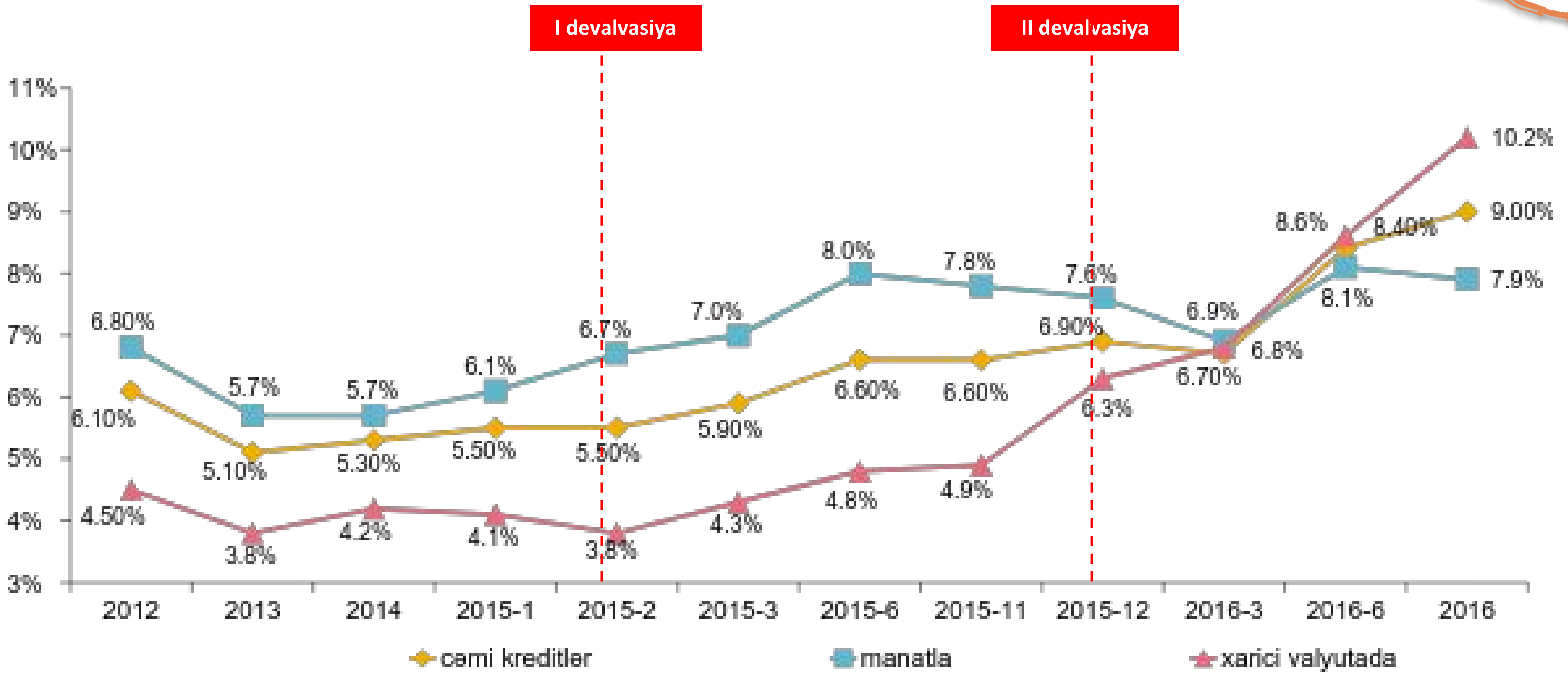

Vaxtı keçmiş kreditlərin payının dəyişməsi dinamikası (2012-2016)

Bank sektorunda baş verən proseslərin KOS-ların fəaliyyətinə təsiri

KOS-ların banklardakı vəsaitləri (cari və depozit hesablarında) üzərində sərəncam vermək imkanının məhdudlaması.

4

Bank sektorunda baş verən proseslərin KOS-ların fəaliyyətinə təsiri

İdxalın dollar qıtlığı və milli valyutanın qeyri-sabitliyi səbəbindən çətinləşməsi.

5

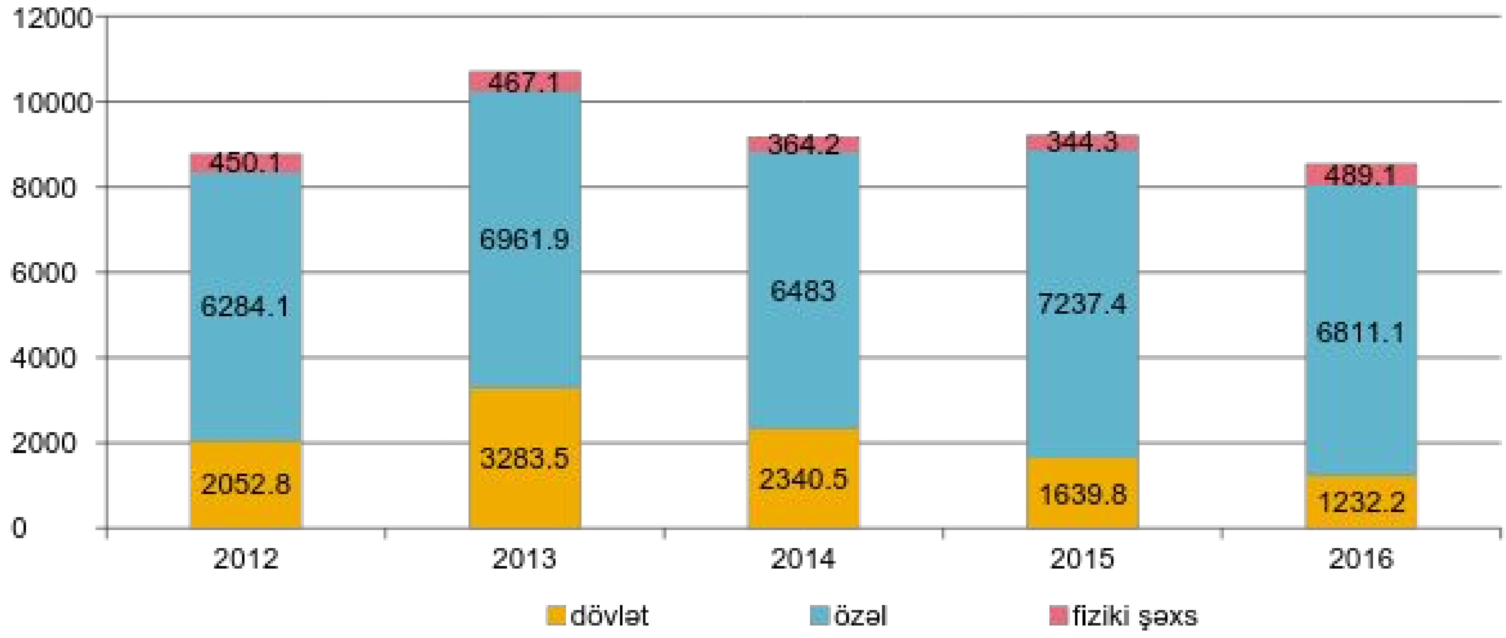

İdxalın həcminin dəyişməsi, milyon USD (2012-2016)

Nəticə və tövsiyələr

- KOS-lara verilən kreditlərinin sığortalanması və təminatı fondunun yaradılması və onun fəaliyyəti üçün müvafiq qanunvericilik bazasının formalaşdırılması

- Daşınmaz əmlak girovu olmayan KOS-ların maliyyə resurslarına çıxış imkanlarının artırılması üçün daşınar əmlakın reyestrinin yaradılması. "Təminatlı əqdlər haqqında" qanunun qəbulu ilə dövlət qeydiyyatına alınmayan daşınar əmlakın və onlardan irəli gələn əlaqəli hüquqların xüsusi reyestrinin yaradılır.

- KOS-ların kreditə çıxışını artırmaq üçün daşınmaz əmlakın girov mexanizmi sadələşdirilməsi

- Son illər dünyada geniş yayılmış vençur maliyyələşməsini inkişaf etdirmək, innovasiyalara istiqamətlənən investisiyaları stimullaşdırmaq üçün qanunvericilik bazasının təkmilləşdirilməsi. Bunun üçün "Vençur fondları haqqında"qanun qəbulu.

Nəticə və tövsiyələr

Azərbaycanda bank sektorunun uzləşdiyi çətinlik KOS-ların fəaliyyətinə təsiri əsasən aşağıdakı kimi olub:

- Kredit şərtlərinin ağırlaşması və bankların milli valyutada kreditləşməni məhdudlaşdırması sahibkarlıq subyektlərinin kreditə əlçatanlılığını çətinləşdirib.
- Devalvasiya səbəbindən xarici valyutada kredit götürən sahibkarların borc yükü artıb.
- Sahibkarlıq subyektləri bankların vəsaitləri (cari və depozit hesablarında) üzərində sərəncam vermək imkanların; məhdudlaşdır;b
- Şirkətlərin xaricə pul köçürmələrində çətinliklər yaranıb

Nəticə və tövsiyələr

Bank-maliyyə sferasında baş verən proseslərin KOS-ların inkişafına neqativ təsirinin azaldılması üçün aşağıdakı tədbirlərin həyata keçirilməsi məqsədəuyğundur:

- 2017-2021-ci illəri əhatə edən Kiçik və orta sahibkarlığa Dəstək Dövlət Proqramının işlənməsi və həyata keçirilməsi
- Azərbaycanda hökumətin və Mərkəzi Bankın iştirakı ilə Əksdollarlaşma Strategiyası hazırlanmalı və sənəddə bazar və inzibati mexanizmləri nəzərdə tutan tədbirlər əksini tapmalıdır.
- Qanunvericilikdə sahibkarlıq subyektlərinin onların ölçüləri əsasında (kiçik, orta, iri) təsnifləşdirilməsi meyarlarının təkmilləşdirilməsi və mikromüəssisələr anlayışının qanunvericiliyə daxil edilməsi
- Mikro, kiçik və orta müəssisələr üçün kredit skorinqi mexanizminin tətbiqi
- Sahibkarlığa Kömək Milli Fondunun yalnız mikro, kiçik və orta sahibkarlığın kreditləşdirilməsinə keçirilməsi
- Azərbaycanda dövlətin yaxından iştirakı ilə ixtisaslaşdırılmış sahə banklarının yaradılması. Məsələn, Aqrar İnkişaf Bankı, İxrac Bankı, İnvestisiya Bankı və s.

Nəticə və tövsiyələr

- Kiçik biznesin dəstəklənməsi üçün hökumət tərəfindən mikromaliyyələşmə proqramının həyata keçirilməsi, françayzinq, faktorinq, lizinq kimi xidmətlərin geniş vüsət alması üçün güzəştlər sisteminin və normativ aktların hazırlanmasının təmin etmək.

- Bankları milli valyuta kreditləşməsinə stimullaşdırmaq üçün mikro kreditlərin illik faiz dərəcələrinə tətbiq edilən tavanın *(25%)* ləğv edilməsi

- Kiçik və orta sahibkarlıq subyektlərinin problemlki kredit problemini həll etmək, onların yeni kredit xəttinə çıxış imkanlarını artırmaq məqsədilə Mərkəzi Bankın nəzdində Problemli Kreditlər üzrə Fondun yaradılması. *Fondun banklara uzun müddətə, aşağı faizlə yerləşdirdiyi depozitlər hesabına kredit təşkilatlarının dollar kreditlərinin manata konvertasiyası təmin edilir*

- Hüquqi şəxslərin depozitlərinin sığortalanması mexanizminin tətbiqi

THANK
YOU!